

EL PANCRACI

—Si, per Zeus — torna Sòcrates — i que ho aprofiti. Perquè tal com ha tingut el desig d'ésser vencedor en el pancraci...

(Es refereix a Autòlic, per al qual es dona el convit a Callias.)

«El convit de Callias». — Xenofont.

L'apogeu de l'estatuària grega coincideix amb l'apogeu de l'home de les cinc proves, el pentatló. Fídias, Myron, Policlet, i fins Praxítelles i Scopas no fan sino representar-lo. Per aquells temps, entre el segle VI i IV, l'Heracles primitiu, tal com apareix a les metrops d'Olimpia no presenta encara el tipus del pugilista.

A mitjans del segle IV, però, Lisip de Siciona comença aquest art hel·lenístic que podríem anomenar realista, en comparació amb les obres precedents. La força ha cessat d'ésser velada per la gràcia; s'afirma per una redundància dels modelats en els quals, de tan espessos, el moviment més lleu buida ací i infla allà tota la carn, fent-hi sots i bonys d'una manera emfàtica.

Segons Homer, el pugilista és un boxador i, per tant, aquest esport consisteix exclusivament a resistir els cops de puny i a etzivar-ne de terribles.

D'aquí que hom inventés aviat la cеста. Semblant a un guant o més aviat a una mitena de pell de bou mort de poc, s'apesantia amb una pedra o un pes d'aram i anava lligat a l'avantbraç. Els cops, segons Teòcrit, es dirigien contra la cara. Per declarar-se vençut, el boxador deixava caure els braços al llarg del seu cos. A jutjar pels documents, la gran inquietud dels grecs en aquest esport, era la de protegir-se les orelles. Existeix un cap amb una galtera especial de protecció. (De passada podem dir que hem vist, en un famós lluitador i boxador català, campió d'Espanya de boxa i de lluita, amb les orelles ratades.) Moltes estatués d'Heracles (Hèrcules) mostren les orelles aixafades o tumefactes, i Winckelmann reconegué en aquesta deformació les estatués dels vencedors al pancraci. Són diverses, també, les estatués classiques de vencedors en el pancraci que mostren la manera com era col·locat el guant reforçat de ferro que feia mortals «els cops ràpids dels braços robusts», segons l'expressió de Píndar.

Rigorosament, el pancraci diferia del pugilat una mica. Amb tot, com la boxa moderna, eren sovint dolorosos i, més d'un cop mortals.

L'AMAZONA

En un principi, les dones no eren admeses com espectadores als jocs olímpics: la pena de mort amenaçava les delinqüents; no es podien acostar al lloc dels concursos, ni travessar el riu Alfeu. Una temerària que un dia s'esquitllà, disfressada, a la palestra, fou citada en justícia i no degué la seva salvació més que a la sorprenent circumstància d'ésser el seu pare, els seus germans i el seu fill vencedors als jocs olímpics.

Després la llei s'afluixà; les dones foren admeses com a espectadores: fins algunes hi concorregueren, al dir de Pansanias.

Hi ha, al Vaticà, una estàtua meravellosa que representa una noia a punt per a la cursa. Té els cabells curts sobre el front, la cuixa gairebé nua; no és una amazona; és una verge d'Elis. Els seus ulls baixos, la seva actitud púdica la fan seductora i tota pura a despit de la seva mitja nuditat.

A Esparta, el legislador estimava que la nuditat no podia corrompre els costums d'una joventut fortificada per la virtut, i les noies s'exercitaven sense vels, a ple aire, als ulls de tothom.

Atalante, que ningú no podia vèncer a la cursa, és la companya del caçador Meleagre: hom la veu dalt dels monuments lluitar cos a cos amb Peleu, vestida amb unes simples calcetes.

(Llegiu la continuació d'aquest interessant article en el número vinent.)